

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 10.6.2009
KOM(2009) 248 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN
TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH
SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN**

om

EU:s strategi för Östersjöområdet

{SEK(2009) 702}

{SEK(2009) 703}

{SEK(2009) 712}

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN
TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH
SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN**

om

EU:s strategi för Östersjöområdet

1. INLEDNING

Åtta av de nio länderna runt Östersjön är medlemmar i EU¹. Införandet av EU:s bestämmelser och de möjligheter EU:s olika instrument och strategier ger (t.ex. samordningspolitiken, strategin för en hållbar utveckling, miljöpolitiken, den integrerade havspolitikerna, den inre marknaden och Lissabonagendan), gör att det nu finns stora chanser att samordna verksamheten bättre och på så sätt skapa en högre levnadsstandard för invånarna i dessa medlemsstater. Även om det finns goda kontakter och gott samarbete på internationell och interregional nivå drar man ännu inte full nytta av de nya möjligheter ett EU-medlemskap innebär och man har ännu inte tagit itu med problemen i området på lämpligt sätt.

När man ser till ekonomi, miljö och kultur är skillnaderna stora inom Östersjöområdet, men länderna har ändå många gemensamma resurser och är i hög grad beroende av varandra. Det innebär att åtgärder på ett område mycket snabbt kan påverka andra områden eller hela regionen. Området skulle därför kunna bli en förebild när det gäller regionalt samarbete, där nya idéer och arbetssätt kan testas och med tiden utvecklas till bästa praxis.

Europaparlamentet har insett detta, och offentliggjorde i slutet av 2006 en rapport där det föreslår att en strategi för Östersjöområdet ska utformas. I slutsatserna från ordförandeskapet av den 14 december 2007 uppmanade Europeiska rådet kommissionen att lägga fram en EU-strategi för Östersjöområdet senast i juni 2009. Detta var en följd av det allt sämre tillståndet i Östersjön, men också av behovet att göra något åt den olikartade utvecklingen i Östersjöländerna och av fördelarna med en bättre samordning.

Europeiska rådet satte upp tre parametrar som kommissionen skulle ta hänsyn till vid utformningen av strategin. Strategin skulle inte påverka den integrerade havspolitikerna som godkändes i samma slutsatser, den skulle bl.a. bidra till att lösa de akuta miljöproblemen i Östersjön och ramen för den nordliga dimensionen² skulle utgöra grunden för de yttre aspekterna av samarbetet i Östersjöområdet. I slutsatserna gav Europeiska rådet också sitt stöd till den integrerade havspolitikerna och uppmanade kommissionen att se till att regionala särdrag beaktas. Det innebär att den här strategin också är ett viktigt första steg för att genomföra den integrerade havspolitikerna i Östersjöområdet.

I detta meddelande presenteras den strategi som Europeiska rådet efterfrågade. Syftet med strategin är att den både ska vara en samordnad och allomfattande ram för att lösa problemen i Östersjöområdet och att den ska innehålla konkreta lösningar på problemen. Den bör läsas

¹ Danmark, Estland, Finland, Tyskland, Lettland, Litauen, Polen och Sverige.

² Den nordliga dimensionen ger en gemensam ram för att främja dialog och konkret samarbete i norra Europa mellan EU, Island, Norge och Ryssland.

tillsammans med den vägledande handlingsplanen. Strategin och de föreslagna åtgärderna och föregångsprojekten har utarbetats efter ett intensivt samråd med medlemsstaterna och berörda parter. Kommissionen har också strävat efter att hålla icke EU-medlemsstater i området fullt informerade om arbetet med strategin.

2. UTMANINGAR OCH MÖJLIGHETER

2.1. Utmaningar

En rad problem kräver åtgärder som omfattar hela Östersjöområdet – åtgärder på nationell eller lokal nivå kan i dessa fall vara otillräckliga. Vi har funnit fyra utmaningar som vi måste ta itu med omedelbart:

- Att skapa en hållbar miljö.
- Att öka välståndet i området.
- Att öka tillgängligheten och attraktionskraften.
- Att säkra säkerheten och tryggheten i området.

Framst av dessa kommer miljön, vilket framhållits av Europeiska rådet. Särskild uppmärksamhet har därför ägnats hur överskottet av näringsämnen påverkar själva Östersjön och leder till övergödning och algbloomning. Den ekologiska jämvikten skadas också av överfiske, föroreningar från landbaserade källor, uppvärmning av havet, farliga ämnen och andra påfrestningar. Anpassning till klimatförändringar är också en allt större utmaning. Dessa effekter är nu så allmänt förekommande att fritidsaktiviteter och småskaliga kommersiella användningar påverkas på många platser.

De största ekonomiska utmaningarna är att jämna ut de stora skillnaderna (och därmed dra nytta av den stora potentialen) inom forskning och innovativa produkter samt att undanröja hindren för den inre marknaden. Prioriterade frågor när det gäller tillgängligheten är att förbättra nätverken, bryta vissa områdens isolering när det gäller energi samt att se till att det finns hållbara transportsätt. På säkerhetsområdet slutligen är det en prioritet att minska de risker för områdets invånare, infrastruktur och miljö, som beror på en rad olika faktorer, särskilt oavsiktlig förorening av havet och organiserad brottslighet.

2.2. Möjligheter

Det står helt klart att området har stora möjligheter som kan utnyttjas bättre. Bland dessa finns en mycket välutbildad arbetskraft, expertkunskaper inom innovation, särskilt i kunskapsbaserade företag, en vidsträckt och relativt oförstörd landmiljö med stora naturtillgångar samt en stark tradition av intraregionalt samarbete. Nätverk med forskningsfinansierande organ i alla de Östersjöländer som är medlemmar i EU får stöd från ramprogrammet för forskning och utgör en god grund för samarbete inom forskning och kunskapsöverföring inom området. Den ram som EU:s politik och lagstiftning ger utgör en stark grund på vilket ett mer effektivt samarbete kan byggas. Exempelvis kan en klassificering av Östersjön som "särskilt känsligt havsområde" bidra till att man kan hålla ökningen av sjötransporter och andra verksamheter till havs på en hållbar nivå.

3. STRATEGIN – EN SAMORDNAD RAM FÖR ATT HANTERA UTMANINGAR OCH MÖJLIGHETER I ÖSTERSJÖOMRÅDET

Den analys som kommissionen genomfört³ visar följande:

- Det krävs ett samordnat synsätt för att Östersjöområdet ska kunna utvecklas på ett hållbart sätt. Frågorna hänger ihop med varandra: exempelvis kan förbättringar av havets kvalitet föra med sig ökad sysselsättning på grund av större möjligheter till havsrelaterat företagande, vilket kräver bättre transportförbindelser. Genom en samordnad strategi kan alla dra nytta av ett gemensamt synsätt.
- En bättring samordning och en mer strategisk användning av EU-programmen är viktiga inslag, särskilt i kristider, för att bidrag och politik i området ska bidra fullt ut till strategin. Dessutom måste resultaten från forskningsprogram i området integreras i andra program och politikområden.
- Inom befintliga finansiella och rättsliga ramar finns stora möjligheter till effektiva åtgärder, genom närmare samarbete och samordning.
- Det krävs särskilda åtgärder för att hantera de utmaningar som identifierats. De kommer att genomföras av berörda parter i området, bl.a. förvaltningar, myndigheter samt internationella och enskilda organisationer.
- Strategin är intern och riktar sig till EU och dess medlemsstater. Vissa av de föreslagna åtgärderna blir mer effektiva genom ett kontinuerligt konstruktivt samarbete med intresserade tredjeländer i området. Befintliga väl fungerande strukturer, huvudsakligen inom den nordliga dimensionen, ger en ram som EU kan använda för att utöka samarbetet med dessa länder.

Strategin ska alltså tillhandahålla en samordnad ram som gör det möjligt för EU och medlemsstaterna att kartlägga behov och jämkas samman dem med tillgängliga resurser, genom samordning av relevant politik. Detta kommer att ge Östersjöområdet en hållbar miljö och bästa möjliga ekonomiska och sociala utveckling.

Kommissionen föreslår därför en vägledande handlingsplan, som helt och hållet diskuterats med medlemsstaterna och regionala berörda parter, för att uppmuntra genomförandet av synliga projekt. I handlingsplanen har åtgärderna delats upp i fyra grupper. Det rör sig dock om en samordnad strategi, och de föreslagna åtgärderna bidrar ofta till mer än ett av de identifierade målen. De enskilda åtgärderna och föregångsprojekten har valts ut eftersom de går snabbt att genomföra och snabbt ger verkan.

4. BAKGRUND OCH SAMMANHANG

4.1. Geografisk täckning

Strategin täcker hela området runt Östersjön. Omfattningen beror sedan på vilken fråga det gäller. När det gäller ekonomiska frågor omfattas alla länder i området, när det gäller vattenkvalitet omfattas hela tillrinningsområdet osv. Totalt berörs de åtta medlemsstaterna

³ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar om EU:s strategi för Östersjöområdet: kommer.

runt Östersjön. Det krävs också ett nära samarbete mellan EU och Ryssland för att man tillsammans ska kunna hantera många av de regionala problemen. Samma behov av konstruktivt samarbete gäller Norge och Vitryssland.

4.2. Relevant politik

Många av EU:s politikområden och program berör Östersjön, och vi räknar med att dessa kommer att utgöra viktiga delar av strategin. Ett av dessa är sammanhållningspolitiken, som bidrar med över 50 miljarder euro till Östersjöområdet under 2007–2013. Från den gemensamma fiskeripolitiken kommer ytterligare 1,25 miljarder euro i direkta bidrag. Kommissionen planerar att arbeta tillsammans med förvaltningsmyndigheterna för att hjälpa dem att se till att dessa bidrag fördelas i enlighet med strategin.

Den arktiska regionen, som kommissionen publicerade ett särskilt meddelande⁴ om förra året, har starka band med Östersjöområdet genom sin samverkan med Barentsregionen. Ramdirektivet om en marin strategi och Helsingforskommissionens handlingsplan för Östersjön är vägledande när det gäller miljöinsatser, med hänsyn till EU:s politik på områden som påverkar havsmiljön, t.ex. jordbruk, fiske och transport. Den gemensamma jordbrukspolitiken bidrar också, särskilt genom landsbygdsutveckling, till att göra Östersjöområdet en miljömässigt hållbar och blomstrande region. Politiken för den inre marknaden och Lissabonagendan, inklusive småföretagsakten, inspirerar relevanta delar i strategin, särskilt det avsnitt som handlar om välbefinnande, medan det europeiska forskningsområdet, tillsammans med sitt finansieringsinstrument sjunde ramprogrammet, ger en vetenskaplig grund för en hållbar förvaltning av Östersjöbäckenet. De transeuropeiska nätverken för transport och energi utgör grundstommen på området tillgänglighet och attraktionskraft. Dessutom ger den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa viktigt ekonomiskt stöd till ett stort antal infrastrukturprojekt på energiområdet. Man kommer också att främja samarbete med Ryssland på fiskeriområdet, inom ramen för fiskeriavtalet mellan EU och Ryssland.

5. SVAR

Vi har vägletts av samråden där deltagarna, från olika nivåer och olika typer av samarbetspartner, var nästan helt ense, och kommissionen är därför övertygad om att det bästa svaret på dessa utmaningar och möjligheter är en samordnad multisektoriell regional strategi. Det breda urvalet frågor gör det lämpligt att tillämpa metoder som bygger på territoriell sammanhållning, i enlighet med vad som begärdes vid det informella ministermötet i Leipzig 2007.

Östersjöområdet är ett bra exempel på en makroregion, dvs. ett område som omfattar ett antal administrativa regioner men med tillräckligt många gemensamma frågor för att det ska vara berättigat med en gemensam strategi. Andra områden inom EU börjar att betrakta sig själva som makroregioner och det synsätt som används i den här strategin kommer att göra det möjligt att dra viktiga lärdomar om potentialen för detta arbetssätt.

Det är en följd av de förslag i fråga om territoriell sammanhållning som kommissionen lade fram i sin grönbok i oktober 2008, där åtgärderna bygger på behoven i funktionella regioner snarare än enligt förutbestämda finansiella och administrativa kriterier. Det makroregionala

⁴ Europeiska regionen och Arktis, KOM(2008) 763, 20.11.2008.

arbetssättet ger också EU ett innovativt politiskt instrument som är ett bra exempel på hur man försöker uppnå gemensamma EU-mål och en mer effektiv samordning av territoriell och sektoriell politik, som bygger på gemensamma territoriella utmaningar.

På samma sätt kommer ett sammanhängande och proaktivt genomförande av de maritima åtgärderna i strategin ett bli ett viktigt test på hur man i en region (ett havsbäcken) kan genomföra initiativ inom den integrerade havspolitik.

De åtgärder som krävs kan delas in i de fyra grupperna nedan. Ett avsnitt behandlar övergripande frågor. Indelningen syftar endast till att underlätta en analys, varje grupp av åtgärder berör ett rad olika politikområden och kommer att påverka de andra grupperna av åtgärder.

5.1. En miljömässigt hållbar region

Östersjön är ett av jordens största brackvattenområden, med stora skillnader i salinitet mellan de olika bäckena. Den är relativt grund (genomsnittligt djup är 50 meter, jämfört med 1 500 meter i Medelhavet) och har en mycket trång förbindelse med världshaven. Endast 3 % av vattenvolymen byts ut varje år – den genomsnittliga uppehållstiden för vattnet är alltså drygt 30 år. Avrinningsområdet är fyra gånger större än själva Östersjön, och har en befolkning på nästa 90 miljoner invånare.

Östersjöns unika drag och de stora påfrestningarna på miljön gör att det krävs en insats på makroregional nivå för att bekämpa den långsiktiga förstöringen. Detta har man insett sedan länge, och en insats är de gemensamma åtgärderna inom Helsingforskommissionen, men det finns fortfarande behov av en ökad samordning inom politiken på olika områden.

De viktigaste frågorna när det gäller havsmiljön

Tillgängliga uppgifter tyder på att Östersjön inte utan vidare klarar av allt den utsätts för, t.ex. utsläpp av näringsämnen (främst nitrater och fosfater), utan att den påverkas snabbt och synbart. Resultatet är ökande algblomning, som täcker allt mer av vattnet för varje sommar. Dessa alger förbrukar syre som fisk och andra organismer hade behövt. Det finns en medvetenhet om problemet sedan många år, men än har de åtgärder som vidtagits inte varit tillräckligt verkningsfulla p.g.a. ökande befolkning, otillräcklig precision hos åtgärder inom jordbruket samt fördröjningen innan åtgärderna får mätbara resultat.

Fisket har också stor påverkan på ekosystemet. Bestånden av vissa arter har minskat betydligt och vissa typer av fiske innebär att man ibland fångar fisk som inte hör till målarten eller att man förstör fiskens livsmiljö. Om man inför en ekosystembaserad förvaltning, som föreslagits i samband med reformen av den gemensamma fiskeripolitiken, och om man använder den gemensamma fiskeripolitikens bestämmelser för att minska fiskets påverkan på havsmiljön kommer det att bidra till bevarandet av Östersjöns ekosystem, med hänsyn till Helsingforskommissionens handlingsplan för Östersjön. Fiskeflottan måste anpassas efter tillgängliga resurser.

Handlingsplanen omfattar följande prioriterade områden: 1. Att minska tillförseln av näringsämnen till godtagbara nivåer. 2. Att bevara naturområden och den biologiska mångfalden, även när det gäller fisket. 3. Att minska användningen av farliga ämnen och dessas påverkan. 4. Att bli en föregångsregion när det gäller rena sjötransporter. 5. Att mildra klimatförändringar och anpassa sig till dem.

5.2. En blomstrande region

Området hålls samman av havet. Men det är också uppdelat i en nordlig och västlig del som präglas av välmåga och innovation och en östlig och sydlig del i utveckling. Skillnaderna mellan EU:s mest framgångsrika innovativa regioner i de nordiska länderna och Tyskland och regioner med välutbildad ungdom och bristfällig infrastruktur i Polen och de tre baltiska staterna ger möjligheter för ökat samarbete och utveckling som kan gagna alla parter. Ett sådant samarbete bör främst syfta till att skapa riktiga affärsmöjligheter för de små och medelstora företagen, särskilt dem som är verksamma på innovativa områden.

EU befinner sig i en allvarlig ekonomisk kris, och måste dra nytta både av den inre marknaden och av de möjligheter innovation kan ge. Strategin gör det möjligt att ytterligare minska handelshindren och att bättre utnyttja den inre marknaden och de möjligheter de stora skillnaderna i innovation medför. Dessutom är det viktigt att nyckelsektorerna jordbruk, skogsbruk och fiske förblir lönsamma och konkurrenskraftiga, för att de i högre grad ska kunna bidra till ekonomin och en hållbar utveckling.

För att uppnå en hög produktivitet, en hög innovationsnivå och en hållbar ekonomisk tillväxt måste Östersjöregionen också öka integrationen på arbetsmarknaden. En hög sysselsättningsnivå, arbetstillfällena av god kvalitet, en fortsatt välutbildad och anpassningsbar arbetskraft samt låg social utslagning är alla viktiga faktorer för att garantera att regionen är både konkurrenskraftig och attraktiv.

De viktigaste frågorna när det gäller välstånd

Att undanröja handelshinder: Eftersom de nationella marknaderna i Östersjöområdet är små är det viktigt att förbättra företagsklimatet för att stimulera utvecklingen av lokala företag och locka utländska investerare. Trots den inre marknaden finns det fortfarande praktiska hinder för handeln med varor och tjänster. Olika samråd och analyser genomfördes för att förbereda översynen av den inre marknaden 2007. De visade att den rättsliga ramen för den inre marknaden ännu inte fungerar så väl som den borde inom vissa områden och sektorer. Särskilt för de små och medelstora företagen är det viktigt med en förbättring, vilket redan erkänts i småföretagsakten. Det krävs också ansträngningar för att underlätta för varors rörlighet över gränserna och för administrativ kommunikation.

Att främja innovation: Den senaste europeiska resultattavlan för innovation (EIS 2007) visar på den stora skillnaden mellan öst och väst när det gäller innovationskapacitet i Östersjöområdet. Polen och de baltiska staterna måste kunna fortsätta arbetet med att komma ikapp, och det skulle vara till stor hjälp för dessa länder med överföring av kunskaper och kompetens och med ett utökat samarbete med de nordiska länderna och Tyskland, som ligger långt framme när det gäller innovation. Tillsammans kan vi skapa en dynamisk miljö för att ytterligare förbättra innovationen, genom att öka det internationella samarbetet på olika områden, bl.a. forskning, kluster och innovativa tjänster.

Handlingsplanen omfattar följande prioriterade områden: 1. Att undanröja hindren på den inre marknaden i Östersjöområdet. 2. Att dra full nytta av regionens potential när det gäller forskning och innovation. 3. Att genomföra småföretagsakten, för att främja företagande, stärka de små och medelstora företagen och använda de mänskliga resurserna mer effektivt. 4. Att göra jordbruket, skogsbruket och fisket mer hållbart.

5.3. En tillgänglig och attraktiv region

Östersjön själv och låglandet runt omkring har alltid utgjort viktiga vägar för handel och kommunikation. Uppdelningen efter 1945 innebar ett avbrott av de öppna kontakter som har återupptagits sedan 1990-talet. Stora investeringar har gjorts under de senaste två årtiondena, med det finns fortfarande mycket att göra innan infrastrukturen når samma nivåer som på andra håll inom EU. Land- och sjövägar behöver fortfarande bli mer direkta och mer miljövänliga. De östra och norra delarna är fortfarande alltför isolerade från resten av EU. Regionen håller alltmer på att bli en port mot Asien, bl.a. genom sina järnvägsförbindelser.

Energiförsörjning och säkerhet ger särskilda anledningar till oro: även om vissa länder i regionen har stora energitillgångar är de flesta beroende av import. Energinäten behövs kopplas samman i högre grad och på fler sätt för att det ska vara möjligt att kompensera vid avbrott eller andra problem. Kontakter människor emellan är också viktiga och kan ökas genom åtgärder inom utbildning, turism och hälso- och sjukvård.

De viktigaste frågorna när det gäller transport och energi

Transport: Tillgängligheten är låg i många delar av Östersjöområdet: Norra Finland, Sverige och de baltiska staterna har de lägsta tillgänglighetsnivåerna i hela Europa, både när det gäller inre och yttre förbindelser. Detta beror dels på att området är så stort, vilket leder till långa avstånd och lång restid, dels på de svåra geografiska och klimatmässiga förhållandena. Gles infrastruktur och låg servicetäthet betyder höga priser. Förbättringar måste ske genom hållbara transportsätt.

Energi: Energimarknaderna saknar lämpliga infrastrukturer. De är också alltför nationella inriktade, istället för att vara sammankopplade inom hela området. Detta medför större risker för energiförsörjningen och högre priser. Dessutom behöver länderna vara sammankopplade för att den inre energimarknaden ska kunna fungera väl. Estland, Lettland och Litauen är dock fortfarande i princip avskurna från EU:s energinätverk, med undantag för kraftöverföringslänken Estlink mellan Estland och Finland.

Handlingsplanen omfattar följande prioriterade områden: 1. Att öka tillgången till energimarknaderna, och göra dessa mer effektiva och säkra. 2. Att förbättra interna och externa transportförbindelser. 3. Att bevara och öka Östersjöområdets attraktionskraft, särskilt genom utbildning, turism och hälso- och sjukvård.

5.4. En trygg och säker region.

Tryggheten och säkerheten i regionen kommer att undergå stora förändringar under de närmaste åren: Sjöfarten förväntas öka, och därmed även risken för olyckor och föroreningar. Det finns redan samarbete på området, men det bör stärkas för att göra regionen världsledande när det gäller sjösäkerhet och sjöfartsskydd. En katastrof som förlisningen av Erika skulle vara förödande. Ett breddat och fördjupat EU-samarbete när det gäller brottslighet skulle innebära att den brottsbekämpande verksamheten i regionen inriktas på ett intensivare praktiskt samarbete över gränserna. Slutligen måste regionen vara beredd på att det blir vanligare med extrema väderförhållanden pga. klimatförändringar.

De viktigaste frågorna när det gäller säkerhet och trygghet

Oavsiktlig eller avsiktlig förorening av havet: Östersjöområdet ligger strategiskt och är därför en naturlig väg för oljetransporter, särskilt från Ryssland. Mellan 1995 och 2005 ökade

oljetransporterna i Finska viken fyrfaldigt, och ökningen förväntas fortsätta. Det finns också en tendens till ökade transporter av LNG (*liquified natural gas*). Dessa transporter medför en risk för miljö, särskilt under svåra vinterförhållanden. Under 2007 inträffade 120 fartygsolyckor i Östersjön. Det behövs ytterligare åtgärder för att öka samarbetet, samordningen och enhetligheten mellan olika organ för sjösäkerhet och havsövervakning samt katastrofinsatser.

Gränsöverskridande brottslighet: Brottsligheten i Östersjöområdet påverkas av det geografiska läget, olikartade ekonomiska och sociala förhållanden, prisskillnader på punktskattepliktiga varor i kombination med den öppenhet och lättillgänglighet som utmärker förbindelserna inom EU. På grund av dessa faktorer har medlemsstater med en yttre gräns ett särskilt ansvar, framför allt sedan kontrollerna vid de inre gränserna avskaffades. Alla medlemsstater måste vidta gemensamma åtgärder för att skydda den inre säkerheten.

Handlingsplanen omfattar följande prioriterade områden: 1. Att bli ledande när det gäller sjösäkerhet och sjöfartsskydd. 2. Att stärka skyddet mot större katastrofer till sjöss och på land. 3. Att minska omfattningen av gränsöverskridande brottslighet och de skador den orsakar.

5.5. Övergripande åtgärder

Ett antal övergripande åtgärder är grundläggande för hela strategin. I dessa ingår utvecklingen av strukturer för en samordnad havsförvaltning samt marin och landbaserad fysisk planering. Projektet Bonus-169 kombinerar en ekosystembaserad strategi med att vara en effektiv förbindelselänk mellan vetenskap och politik. Projektet finansieras genom sjunde ramprogrammet och är avgörande för att strategin ska lyckas.

6. GENOMFÖRANDE OCH FÖRVALTNING – FRÅN ORD TILL HANDLING

6.1. Samrådsförfarandet

Kommissionen har inlett ett intensivt samrådsförfarande, bestående av tre huvudsakliga delar: icke-officiella dokument från myndigheter och andra officiella organ i regionen, olika evenemang för att göra det möjligt för deltagare från myndigheter, icke-statliga organisationer och den privata sektorn att bidra med sina expertkunskaper, samt ett offentligt samråd på webbplatsen Europa, som gett ett mycket stort gensvar.

Budskapen vara klara:

- Inga nya institutioner. Östersjöområdet har många samarbetsstrukturer, och vi ska inte skapa nya strukturer som kunde bli till en administrativ börda utan att bidra till effektiv handling.
- Inte bara en strategi. Det behövs också konkreta och synliga åtgärder för att kunna lösa problemen i regionen. I handlingsplanen insisterar därför kommissionen på att medlemsstaterna och andra berörda parter ska ta på sig rollen som ansvariga samordnare för de olika prioriterade områdena och föregångsprojekten, t.ex. genom att utveckla strukturer för samordnad havsförvaltning i likhet med det samordnade synsättet inom havspolitik.
- Deltagande av Europeiska kommissionen. Kommissionen ska göra mer än att bara övervaka finansieringsprogram och införlivande av direktiv. Kommissionen skulle kunna fylla behovet av ett oberoende sektorsövergripande organ som kan säkra nödvändig samordning, övervakning och uppföljning av handlingsplanen, och även regelbundet uppdatera handlingsplanen och strategin efter behov.

6.2. Förslag rörande förvaltning och genomförande

Mot bakgrunden av dessa slutsatser, och eftersom det behövs ett flexibelt arbetssätt på grund av de många olika åtgärderna, vill vi föreslå följande när det gäller förvaltning och genomförande:

- **Utformning av politiken:** När medlemsstaterna möts för att samarbeta om konkreta åtgärder kommer EU-organen att stå för den allmänna tillsynen, med regelbundna rapporter och förslag till rekommendationer från kommissionen till rådet. Europeiska rådet kommer med jämna mellanrum att informeras om framstegen med strategin.
- Kommissionen kommer att vara ansvarig för **samordning, övervakning, rapportering, för att underlätta genomförandet samt för uppföljning**. Den kommer tillsammans med berörda parter i regionen att utarbeta regelbundna framstegsrapporter, och att använda sin initiativrätt för att föreslå ändringar i strategin och handlingsplanen när det behövs. I samordningen ingår att se över hur användningen av medlen bidrar till prioriteringarna i strategin. En översyn av det europeiska mervärdet hos strategin och genomförandet av handlingsplanen planeras till 2011.
- Ansvar för **genomförande på fältet** ligger på de parter som redan är verksamma i regionen och genomförandet kommer att anpassas ytterligare till strategins mål.

Kommissionen kommer att arbeta i partnerskap med de andra institutionerna, medlemsstaterna och regionerna, internationella finansieringsinstitut, transnationella programplaneringsorgan och mellanstatliga organisationer, t.ex. Helsingforskommissionen, för att identifiera samordnande organ för de olika prioriteringsområdena och ansvariga samordnare för föregångsprojekten.

- För att bibehålla det stora engagemang hos alla berörda parter i regionen som var så uppenbart under samrådet, kommer ett **årligt forum** att anordnas. Det blir ett tillfälle att samla parter som är involverade i olika aspekter av strategin, även från intresserade tredjeländer, för att se över och diskutera framstegen med strategin och för att lägga fram rekommendationer när det gäller genomförandet.
- **Kontakter med tredjeländer** bör i första hand ske genom den nordliga dimensionen, och genom andra kanaler när det är lämpligt.

6.3. Praktiskt genomförande

Dessa arrangemang kommer att bidra till en effektiv samordning av politiken, en effektivare tillämpning av EU-lagstiftningen och en bättre samordning av finansieringsinstrumenten. Kommissionen föreslår inte någon extra finansiering eller andra resurser för närvarande. Vissa av de särskilda åtgärderna och projekten kommer dock att kräva ekonomiskt stöd. En bidragskälla är de strukturfonder⁵ som är tillgängliga i regionen – de flesta programmen kan redan omfatta de åtgärder som anges i strategin. De programansvariga myndigheterna kan se över tilldelningskriterierna och underlätta urvalet av projekt i linje med strategin. Kommissionen kommer också att välkomna lämpliga ändringar av programmen om det behövs.

Dessutom har medlemsstaterna kommit överens om att undersöka möjligheten att finansiera projekt och åtgärder i linje med strategin med egna medel. Europeiska investeringsbanken och andra internationella och regionala finansinstitut, t.ex. Nordiska investeringsbanken och Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling, kan också bidra.

7. SLUTSATS

I Östersjöområdet finns en tradition av nätverk och samarbete på många områden. Denna strategi skapar en möjlighet att gå från ord till handling och att vara till verklig nytta för området i dess helhet.

Ovanstående analys visar på behovet av en gemensam strategisk vision för att vägleda den territoriella utvecklingen i Östersjöområdet i framtiden. Det är uppenbart att ingen på egen hand kan genomföra alla de åtgärder som behövs för att komma till rätta med problemen och för att utnyttja alla de möjligheter som finns i området. Vi är därför övertygade om att det krävs en strategi för Östersjöområdet, med det synsätt och de åtgärder som beskrivs ovan, för att skydda Östersjön och för att dra full nytta av möjligheterna.

Kommissionen uppmanar därför rådet att granska och godkänna detta meddelande och den relaterade handlingsplanen.

⁵ Europeiska regionala utvecklingsfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska fiskerifonden.